

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA
CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fòra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

ARENGANT A LES MASSES

—Apreciables amics: Ja us podeu disoldre. Totes aquelles amenasses d'en Canalejas no han sigut res.

LA SETMANA

DIMARS, a les dues en punt de la tarda, va reprendre'l Parlament francès les seves tasques, momentàniament interrompudes per la darrera crisi, filla de la gran vaga dels *cheminots*.
Reconstituït el ministeri ab elements completament adictes a M. Briand, hi havia gran curiositat pera conèixer les declaracions que'l nou Govern havia de fer al presentarse a la Cambra. No resultà, en veritat, defraudada aquesta expectació.
Plena de gom a gom la sala de sessions, el president del Gabinet pujà a la tribuna, y ab

veu solemne y reposada llegí el programa ministerial.
«Aquet Govern—comensà dient M. Briand—ve a continuar la política de l'anterior, aprovada per les darreres eleccions y ratificada últimament per la votació de la Cambra dels diputats. Això es dir que permanixerà fidel a les idees de laïcissació, de llibertat y de justícia, ab les quals està identificada l'idea republicana y que tan eficazment han contribuït al adveniment y instauració definitiva de la República francesa...»
Però...
»Però'l Govern, que vol garantir el dret de tots els ciutadans, no està menys resolt a governar pera tots, apoiantse en la majoria del

país, a la que representa la majoria del Parlament, compost d'homes que accepten les conquestes laiques de la República y que estan decidits a defensarles, a consolidarles y a donarshi tot el possible desenrotlló.»
Entra de ple en la vaga dels carrilaires y diu:
»La vaga ferroviaria ha revelat un estat anarquic en plena acció, fomentat pels que suposen que'ls obrers poden trobar la seva millora deteriorant y fins destruint el material industrial, ab lo que moltes voltes posen en perill numeroses existencies. No poden, en una nació civilisada, tolerarse actes semblants, y pera evitarlos convindrà reforçar la legislació vigent per medi de disposicions que alcanzaran

lo mateix als qui provoquin actes d'aquella naturalesa que als que'ls cometin materialment...
»Tenim per intangible la llibertat del treball y la farem respectar d'un modo absolut, car en lloc de restringir el domini legal en que's mouen els sindicats professionals, lo que convé es extendre'l y aixamplar més y més la seva capacitat civil, pera que puguin fer contractes col·lectius y organitzar sòlidament el creït obrer...»
Y torna ab un altre però:
»Però al reconèixer el Govern que les llibertats han d'aumentarse, manifesta també que en cap cas permetrà que'ls sindicats se surtin del terreny professional que'ls està senyalat per les lleis, ni que, baix l'apariencia d'una

acció corporativa, organísim una acció purament política i antisocial...»

Per fi, després d'algunes consideracions sobre la situació de Fransa al estranger, acabà el president ab aquestes paraules:

«Estem ben decidits a mantenir y a enfortir la força civil y militar de la República, força que es una de les més fermes garanties de la pau internacional, al mateix temps que la salvaguardia de l'Independencia y la dignitat de Fransa.»

Les declaracions de M. Briand, l'importància de les quals salta a la vista, han sigut tan comentades com poden suposar els nostres lectors. Y, com també es inútil dir, hi ha hagut comentaris pera tots els gustos, alguns, per cert, ben oposats.

Es tan difícil contentar a tothom!...

PIF-PAF

La veu de Barcelona

S'han discutit, fins a l'hora que escrivim aquestes ratlles, els pressupostos de Guerra, Marina, Foment, Instrucció y Gracia y Justicia; han corregut successos greus, com les vagues de Barcelona y Sabadell; han arribat a un període agut els efectes de la funesta Llei de Jurisdiccions; s'han apassionat els anims per la qüestió religiosa, y, malgrat tanta cosa importantíssima pera'ls interessos de la terra, de la llibertat y de la classe obrera, la veu de Barcelona, cap y casal de Catalunya, no s'ha deixat sentir al Congrés.

Barcelona va elegir lliurement set diputats, y aquest grupu d'homes, deixant de banda personalismes y velles disputes, podrien fer sentir a la Cambra popular la veu de la nostra Barcelona. Però en Sol y Ortega ha optat, entre les tres actes obtingudes, per la de Màlaga; en Lerroux s'ha embrancat en una porció de negoci, ab la lleítima ambició de crearse una posició social que posi la seva conducta política a cobert de les males llengües; en Corominas evita el contacte de Madrid com si's tractés d'una ciutat apestada; l'Iglesias, que no s'ha sapigut assimilar, ni en proporció infinitesimal, gens d'ànima catalana, parla de les coses en el propi sentir que si representés a les Corts el poble de Vitigudino; de don Toribio ni cal parlarne, perquè pera Barcelona es solament un nom y no un home; els senyors Giner de los Rios y Lluís de Zulueta, únics que fan feina positiva al nostre Parlament, parlen en representació de les seves aficions culturals, de les seves individualitats intel·ligents, del seu ferm amor al progrés y a l'instrucció. Es clar que'ls senyors Zulueta y Giner interpreten admirablement, en aquest sentit, l'amor a la Llibertat y a la Cultura que sent Barcelona, però aquest sentiment no es exclusiu dels catalans, y perquè en Giner y en Zulueta prenguin part brillant en lo que encaixa justament a les seves aficions, no pot dirse que Barcelona estigui a les Corts espanyoles vetllant constantment per la causa de la Llibertat y vigilant els problemes econòmics y socials, de vital interès pera tothom, però fora especialment pera Catalunya.

Quan al Congrés hi havia els 40 diputats de Solidaritat Catalana, al mirar aquells escons se'ns apareixia Catalunya. No cal avui buscarhi tan bella aparició, perquè Catalunya ha enviats a les Corts una barreja que allunya tota idea de catalanització. En cambi Barcelona va elegir set republicans, un xic homogenis, que podrien, en aquells escons, fer aparèixer l'esperit de Barcelona vigilant y potent. Hem mirat aquells escons fora vegades y, malgrat nostre bon desitg, no hi hem sapigut veure encara la representació de Barcelona.

JEPH DE JESPU

LA MEMORIA DEL DOCTOR ROBERT

CABO d'arribar. Prego als meus acostumats lectors que'm perdonin la sequedat d'aquestes línies, escrites entre la persistència de l'ensopiment mallorquí y l'efluvi vital de la meua Barcelona.

¿Quina es, avui, la nota d'aquesta ciutat? Es, sens dubte, l'inauguració del monument an Robert. Deuèxum'hi dir quatre paraules, eco de les que vaig pronunciar aleshores de la mort d'aquet varó. Jo crec que ara precisament, després que'l catalanisme ha sofert una commoció tan fonda, per la seva topada ab

realitats que l'han sotmès a una prova de foc, la memoria del doctor Robert pot tenir pera nosaltres més alta eloqüència, com una remembrança dels orígens purs.

El doctor Robert personifica l'evolució del *lirisme* catalanista en política actuant. La seva gloria es, en resum, haver fet sonar la paraula de Catalunya davant el poder legislatiu espanyol, com un factor més, com una força positiva y combativa. Lo que abans era sols ideal defensiú, reclusió del tresor vell en el solar pairal, va ésser, per virtut d'ell, *ofensa* gallarda y airosa, presentació franca en l'activitat política nacional. Ell va tenir, en un moment de prova, aquet formidable ésser: verb de Catalunya. Ell va iniciar, després del moment líric català, el moment polític. Ell va portar Catalunya a Castella, com un orgue de democràcia ab qui, desde aleshores, es precis comptar. Y el dever nostre es no fer oblidar aqueix acte de presència, y renovar l'eco d'aquella veu.

Y jo no puc deixar de fer memoria aquí d'una afirmació capital del doctor Robert, en el seu discurs magne del Congrés; afirmació que —diuen— *algú* va eliminar, jesuíticament, del discurs en la tirada que va ferse'n per subscripció popular. El doctor Robert, per primera vegada en la tradició del catalanisme, y presentant-lo com a moviment hereu de la gran Revolució francesa, y conseqüent ab la doctrina fonamental dels Drets de l'Home. De manera que, després del catalanisme romàntic, integrat, com a tal, en l'irradiació revolucionària, el catalanisme polític no feia més que seguirlo, completant ab una aspiració de llibertat nacional el romanticisme de les llibertats individuals, com l'emancipació italiana havia posat un romanticisme nacional a la vora del purament líric.

¿Veritat que avui, en l'embatada de practicisme y realisme que sofrim, aqueix aspecte romàntic y post-revolucionari de la paraula del doctor Robert es d'una quasi irònica significació? Ah! No crec que, en general, aquet sia l'esperit que vibri en els discursos de demà... Però nosaltres el posarem ben viu en la nostra salutació, tot passant davant el monument acabat de descobrir.

GABRIEL ALOMAR

La qüestió catalana

A fallida de la Solidaritat ha portat al nostre poble a un estat de descoratjament y d'inacció. Un atumit visible regna en quasi totes les manifestacions de la vida catalana: política, art, literatura, tot sembla haver caigut en el marasma. La crisis es sens dubte passatgera; però es ben fonda.

Y a cada moment els planys esclaten. Se parla dolorosament del passat y s'aconsellen pera l'avenir nous procediments que evitin les desilusions y les reculades. Se senyalen els mals y's proposen els remeis.

Desgraciadament, la gran majoria dels que sobre això parlen demostren una lamentable desorientació, un greu desconeixement de la realitat de les coses. Si la tàctica dels partits solidaris fou causa d'una desfeta, no'ns semblen gaire millors les tàctiques noves—algunes ja revellides—que's defensen com a medi de sortir de l'estat actual y de provocar una refluixació del sentiment patriòtic.

Quasi tots els que tracten d'aquesta qüestió veuen la causa fonamental de la present crisis en la manca d'unió y de cordialitat entre'ls autonomistes catalans, en els odís personals y les competències de capelletes. Y, en conseqüència, veuen la salvació del nostre poble en l'unió de tots els bons catalans davant de l'enemic anticatalà, en l'accentuació del comú ideal autonomista, accentuació que faria passar a coses secundaries les diferències polítiques, religioses y socials existents.

Tot això es producte d'un examen superficialíssim y incomplet de la realitat. Quan hi ha en un poble, ben arrelat, l'ideal autonomista, les diferències de partit y les qüestions de persones no són prou pera refredar els entusiasmes y atuir els esperits. Les discordies interiors, tant o més fortes que a Catalunya, han existit y existeixen en tots els pobles que lluiten per la seva llibertat nacional. Són inevitables, y en quant responen a les corrents de les idees modernes, més aviat reviften que esmortueixen. Y no s'es vist enlloc que aquestes discordies hagin apagat cap moviment nacionalista o autonomista. En certs moments l'han afeblit, l'han fet impotent pera lluitar ab exit contra'l poder centralista, però no han marçit tot d'una, com per miracle, els sentiments nacionals.

No; no està en aqueixes discordies, relativament de poca importància, la causa de l'extrany fenomen social que en els darrers anys ha ofert Catalunya. Un estudi serè y reflexiu

ens farà veure que la causa veritable està en el poc arrelament de les conviccions y dels sentiments autonomistes y en la forta desnacionalització que sofreix la nostra terra, sols en una petita part contrarrestada per la renaixença que s'inicià en el segle XIX. Ha vingut el desgany, perquè ens havíem enganyat tots plegats respecte la forma y l'arrel del moviment català. L'esclat catalanista que seguí a les guerres desastroses de les darreries de la centuria passada y l'esclat solidari que seguí al 25 de Novembre foren més enlluernadors que altra cosa. El sentiment autonomista hi entrà per ben poc, malgrat ésser la bandera catalana la que sopluja les nostres multituds. Se prengué per sentiment catalanista lo que era principalment un sentiment d'indignació popular. Aquells grans moviments no tenien base sòlida. La guerra s'encengué de cop formidablement gracies a les ventades de la passió que bufaren; però'l combustible era escàs, de poca consistència. Foc d'encenalls, en fi...

Ens creguerem que tot seguit havíem d'arribar a la victòria. Ens varem equivocar. Sols un poble fonament autonomista pot conquerir l'autonomia. En lloc de llensar planys, treballeu pera enfortir el sentiment autonomista de la nostra gent y pera crear una civilització, una patria catalana, mestressa de l'autonomia espiritual abans d'esserho de l'autonomia política.

FULMEN

DEMA es el dia designat pera l'inauguració del monument dedicat al Doctor Robert.

¿Què'n direm d'aquesta festa, tan catalana y tan a propòsit pera comparar èpoques y evocar records?

Solzament una cosa: Que en el moment en que caigui el drap que tapa el bust del il·lustre patrici, si certes persones, que potser fins assistiran al acte, no tinguessin el cutis fet a tot, la cara els cauria a trossos.

Y... res més. Qui sigui confrare, que prengui candela.

Benvingut. Dijous al matí arribà a Barcelona, procedent de Palma de Mallorca, l'eminent publicista y estimat col·laborador nostre en Gabriel Alomar. Desitjariem que sa estada entre nosaltres li resultés ben agradosa, y que no fos massa curta, ja que, per dissort nostra, no pot ser encara definitiva.

Està vist que aquets diaris estrangers no tenen cura.

Com a mostra del coneixement ab que venen ocupantse dels actuals conflictes obrers de Catalunya, traduïm d'un dels periodics més llegits de Fransa els següents curiosíssims fragments: «Comuniquen de Sabadell que, com que a la ciutat no hi entren queviures, la fam comença a ferse sentir.»

Ni més ni menos que si's tractés d'una població sitiada. «Desde primera hora, les carreteres dels entorns estaven ocupades per molts regiments de cavalleria y d'infanteria.»

Una segona edició de la presa de Sebastopol. «El president de la Federació Obrera, *Buno Lado*, ha sigut detingut. Tantes paraules, tants disbarats. ¿Val'la pena de continuar?»

Quatre municipals de cavalleria, dos urbans y dos massers: tot aquet formidable aparató ha necessitat pera anar a Valencia la Comissió del nostre Municipi, nomenada en amigable conxorxa per majoria y minories.

Y això que's tracta d'una corporació eminentment democràtica.

Si l'Ajuntament arriba a ser de *senyors*, de segur que la Comissió s'emporta tots els Xanxes y tots els buròts de Barcelona, y ademés demana al general que li deixi mitja dotzena de pessés d'artilleria y un parell d'acorassats. ¡Quina barra!...

Adherit, per acord del partit, a l'Unió F. N. R. y acceptades per tots les seves bases, el Centre Federal de Badalona se disposa a celebrar aquest aconeixement, que en veritat ho es pera aquella simpàtica agrupació badalonina, ab una festa popular que tindrà lloc avui disabte en el seu local.

El fraternal aplec—aixís podem nomenarlo—consistirà en un sopar a la marinesca, condimentat per pescadors socis del Centre, concert de bandurries y guitarres per la banda de la mateixa entitat, cants patriòtics pel seu coro «Armonia Federal», y, per acabament, un ratet de propaganda republicana de la bona, d'aque-

lla que, sortint del cor, va directament als llavis.

Agraim a la Junta l'atenció que ha tingut de convidarnos a la festa, que, com se veu, promet ser digna del Centre que tan oportunament l'ha organizada.

Llegim:

«El senador por la provincia de Lérida, don Emilio Junoy, ha celebrado una conferencia con el general Weyler para interesarse por el indulto del joven lerrouxista Ezequiel Endérriz, condenado á seis meses de cárcel en virtud de un proceso que se le ha seguido por la ley de Jurisdicciones.»

Ens sembla molt be y sincerament aplaudim al pas donat pel nostre amic, però tot això no impedirà que'ls agraits lerrouxistes, seguint l'exemple del *caudillo*, paguin després a coses el favor que avui els fa el senyor Junoy interessantse per ells.

Els subdits de don Alejandro són aixís.

Pres del natural, en el Congrés dels diputats:

Un representant del país, interrompent a un orador, ne diu una de les seves.

Un altre diputat:—Sa Senyoria es un insolent.

El diputat interruptor:—Y Sa Senyoria un desvergonyit.

Prou. Si les classes directores usen aquet llenguatge, ¿què han de fer les classes dirigides? Lo que ja fan.

Pendre com a única obra de text el Diccionari de l'Academia del Arte Rodado.

Ja feia dies que no sonava pera res, el nom del doctor Martí y Julià.

Ara veig que ha enviat una comunicació a la Lliga y al C. N. R. demanantlos que fassin bondat de la bona.

Fer bondat de la bona vol dir que pensin, abans que tot, en Catalunya.

Nosaltres també fem vots per la causa de la veterana Unió.

Sempre val més votar per això que votar en blanc.

MONISTROL DE MONTSERRAT, 8 de Novembre.

Es tal el desvergonyiment del nostre *mossega*, que no'n té prou ab publicar estadístiques asqueroses, que tard o d'hora li seran degudament contestades, sinó que, últimament, en el paperot que publica cada mes, conegut ab l'escaient nom de *La Butlla de la Camisa*, en una miscelània publicada en l'última plana ve a tractar d'animals a tots els que no volem combregar ab les rodés de molí que pretén fernes empassar. ¡Se necessita tenir frescura y barra pera tractar d'animal, sabent que si ell se posés de vint ungles se diferenciaria ben poqueta cosa dels ases! Resulta un contra-sentit dels grossos compararnos ab les bestioles, precisament essent els sostenidors de l'esperit rebel a la tirania del pensament. Si, senyor *mossega*, sense'ls nostres predecessors Bruno y Galilei y tants d'altres, que les fogueres de la vostra Inquisició varen fer desaparèixer, encara seriem selvatges, encara caminariem a quatre grapes, aniríem vestits ab pells de bèrera taparnos les carns y viuríem en els forats de les roques; gracies als nostres antepassats que varen sacrificar-se per la llibertat del pensament, combatent la farsa papista y les seves imposicions brutals, vostè pot disfrutar dels prodigis de la ciencia moderna; degut als heretges, pot servirse dels aparells meravellosos que vostè utilisa. ¿Y encara té vergonya de tractarnos d'animals? Diumenge, desde la trona, anuncii que està decidit a sostenir aquesta grosseria en pública controvèrsia en la plassa del Pont, y veurà com no faltarà algun animal que li clavi un raig de coses lliurepensadores que li deixarà la boca sense dents, llensant'lesh tan lluny, que'l dia del judici, ni ab tota la claror del cel serà capaç de trobarles.

BREDA, 7 de Novembre.

Resultat de la mala administració de que de molts anys hà disfrutem, acaba de constituirse un Comitè Lliberal Democràtic, el qual, a més de ser arma de defensa de tots el que'l formen, posarà les coses descuidades en son lloc, com lo de l'aigua, que no n'hi ha una gota; llums, que no se'n veu cap; aceres, que, per ara, no se'n fan, y una renovació a l'estudi públic, essent aixís que ja hi convé, puig de tot quant ha de menester un mestre, no hi ha res. Per últim, ab aquet Comitè, no costarà res posar els peus a rotlló al nostre emmascarat; y si passés una segona edició d'allò de que les rates torressin a vuidar la caixa del Municipi, se cridarà desseguida a tot el poble y se li exposarà la veritat de lo que hagi passat; allavors ell acordarà, y si són rates y s'acorda fer fer rates, se faran desseguida, perquè es molt de raó que qui la fassi que la pagui.

PALAFRUGELL, 7 de Novembre.

Pera afavorir les congregacions religioses que's dediquen a l'ensenyansa en aquesta vila, la comi-

sió d'Hisenda ha proposat al Magnífic Ajuntament fer pagar dues pessetes per mes als pares dels nois que concorren a les escoles públiques. ¡Vegeu quina misèria està passant el nostre Ajuntament! Després, els que componen aquesta majoria caciquista que domina la nostra vila's voldran fer passar per amics del progrés!

BOLVES

—Ja la llei del Candau està aprovada per l'Il·lustre Senat.
Lluitant per aconseguir-ho, en Canalejas ¡com s'ha esgargamellat!
Donava gust sentir-li aquells discursos retumbants com un tro.
—Be; ¿y quin efecte ha fet la llei, ja llesta?
—¿Al Vaticà?... Molt bo.

—¿Sabs quina fóra la vaga que a mi més m'agradaria?
—¿La dels *chofers*? ¿La dels metges?
—No, senyor; la dels ministres.

No es discutí els pressupostos, lo que'ls diputats fan ara; no es tal ingrès o tal gastó lo que'ls ocupa les tardes. No; la seva única feina es afinar la navaja ab la qual demà el ministre afaitarà a tot Espanya.

—Segons sembla, a Portugal hi ha la peste.
—¿Què dius ara!
¿Com dimontri pot se això?
¿No han tret tota la frarada?

—El Mokri ¡ves si es bon home! ha promès que'ns pagarà 60 milions.

—Mai menos!
Y això ¿serà molt aviat?
—No se sap. Mes s'assegura que ha regalat a en Cobián una cadira magnífica... perquè'ls esperi assentat.

Tot lo que deü anys enrera, quan pera medrà intrigava, recorrent pobles y viles desafortat predicava; tots el seus radicalismes, y les seves gentileeses, y els rosaris de reformes, y les proclames enceses; tot lo que va jurà un dia del poble al davant de l'ara, tot, avui, li repeteixen y li claven per la cara. Y al veure's sense defensa ficat en aquets mals passos, y al pensar que'ls que l'acusen tenen la raó a cabassos, el desdixat Canalejas diu, ple de melancolia:
—¡Ya me comen, ya me comen por do más pecado habia!...

C. GUMA

EL CONFLICTE DE SABADELL

DESPRÉS d'uns quants dies de perill extrem, durant els quals se temien les més greus contingències, el conflicte obrer de Sabadell se desenllassa en un sentit que equival a la derrota dels obrers. Presos els principals directores del moviment, adoptada per les autoritats una actitud severíssima, clausurada la Federació Obrera, els treballadors han anat tornant al treball, obligats a capitular sense condicions. De tot cor lamentem que'l proletariat sabadellenc no hagi obtingut les ventatges a que'l feien digne la seva noblesa y la seva bona fe.
Però no n'hi ha prou ab consignar el desenllàs del conflicte y ab manifestar els nostres sentiments. El conflicte de Sabadell es interessantíssim pera'ls obrers, pera'ls patrons y pera

tots aquells que's preocupen de la qüestió social. Té un gros valor d'exemple, y convé treuren les ensenyances que enclou.

En primer lloc, una vegada més s'ha fet la trista demostració de que'ls patrons tenen una mentalitat endarrerida y inculca, del tot impropia de la situació social dels nostres dies. Tan aviat com entre ells y els treballadors esclaten desavinences, se senten amos, se senten superiors; l'orgull els puja al cap y els encega. Quan el conflicte de la casa Seydoux portà a la Federació Obrera al *boicottatge* contra aquella fàbrica, els senyors de l'«Unió Industrial» no volgueren entretenir-se en examinar la raó que en el fons de l'assumptu poguessin tenir els treballadors. No més volgueren veure un acte intolerable, insolent, en la declaració del *boicottatge*. Y en lloc de fer pressió sobre la casa Seydoux pera arreglar a les bones el litigi, cosa que de cop no hauria sigut difícil a l'«Unió Industrial», determinà abaixar els fums dels obrers responent al *boicottatge* ab un *lock-out*. Aixís agravaven y enverinaven el conflicte, però exhibien *energies* y feien sentir la seva superioritat d'amos.

Digui's lo que's vulgui, aquesta es, en el fons, la veritable psicologia de la conducta dels fabricants de Sabadell. No es original, no es nova; però es pernicioso y antipàtica. Si'l patronat no cuita a modificar aqueixa mentalitat, si no's fa carrec de la nova situació creada per l'evolució social y per l'enfortiment de l'organització proletaria, s'exposa a ser víctima dels violents episodis de la guerra de classes. Tal com s'empenyen els patrons en plantejar la qüestió, podran encara avui, després de, passar més o menos angunies y ab l'auxili precíus de la forsa pública, guanyar la batalla. Però tinguin present que d'aquí un quant temps, la perdran. Y aleshores pot molt ben ser que no se'ls dongui quartel.

Y els obrers, ¿no mereixen cap censura? Nosaltres creiem que sí, que també'n mereixen. Els directores de la vaga de Sabadell hauran tingut molt bona fe; però acert, no gaire.

No n'hi ha prou ab tenir raó quan se lluita: s'ha de lluitar be, y s'han d'adoptar aquelles armes que puguin donar la victòria. Donat el caràcter del conflicte de la casa Seydoux, ¿era prudent, era necessari, era convenient declarar un *boicottatge* que generalisava una petita qüestió? Quan se pren un acord es precis haver previst abans les conseqüències. Ficarse en un carreró sense sortida es sempre un des-
acert.

Además, els que dirigeixen una lluita han de tenir molt en consideració les forses ab que compten. Una equivocació en aquet particular pot ocasionar una desfeta. Y es això lo que ha succeït al Consell de la Federació Obrera de Sabadell al negarse a acceptar les bases, relativament ventatjoses, que darrerament se'ls oferiren. ¿Que no ho veien que era un desvarieg allò de l'exòde dels vaguistes y de la vaga general revolucionaria a tota Espanya? ¿Per què provocar una gran batalla sense tenir forses pera sostenirla? ¿Y per què pronunciar públicament discursos atrevits que'ls havien de portar a la presó?

Quant més important y empenyada es una lluita, quant més elements hi prenen part, més talent necessiten els que, per una y altra part, la dirigeixen. Un general sense condicions pot dur a la desfeta les millors tropes y la més justa causa. Dirigir vagues es una cosa una mica més difícil de lo que sembla. Això de *boicottatges* y *sabotatges*, d'accions directes y d'actituds revolucionaries, aviat està dit. Però es trist que tot s'acabi ab uns quants homes a la presó y unes quantes families a la misèria.

A. R. y V.

¿TOLERANCIA?

LS diaris parlaren, fa uns dies, de la detenció arbitraria d'un ciutadà per haverse negat a descobrir davant d'una processó. El fet es massa significatiu pera que renunciem a establir sobre ell la doctrina nacional.

Anatole France va dir: «l'Esglesia crida que la persegueixen tot seguit que no li comporten perseguir». Es graciosa la manera com aquestes gents entenen aquella famosa frase de respecte a les idees dels demés. Pera ells, sens dubte, els demés són ells, exclusivament.—Passa un viatic, per exemple. El ciutadà X, o el ciutadà N, en ús del seu perfectíssim dret, no saluden un rite en que no creuen. Y el capellà, fóra de sí, faltant a la llei d'una manera clara, els insulta brutalment

y exigeix d'ells un acte contrari a les opinions respectives de tals ciutadans.—Això no impedirà que demà mateix, aquet capellà, quan cregui que un acte qualsevol dels governs perjudica els interessos eclesiastics, cridi, a manera de victima interessant: Visca la llibertat!

No, no. Aquet peu de vergonyosa desigualtat fa massa temps que dura. Cal acabar. Si a un fidel qualsevol se'l forses a treure's el capell davant d'una insígnia masònica o davant d'una manifestació republicana, hi hauria que sentir els seus crits! Y tindria perfecta raó. No deixaria de recordar, ab tota mena de retòriques, la memoria dels martres negants a adorar els idols davant la requesta dels emperadors romans.

Y be: nosaltres ens neguem a lo que, pera nosaltres, es també una denigrant idolatria. El respecte o la tolerancia a les idees dels demés consisteix en l'abstenció de les activitats injurioses davant elles; però no consisteix en l'obligació de les activitats d'acatament. Se pot exigir de nosaltres una *passivitat*. Però no una *activitat*. Si la costum pública (y en això no hi ha dubte) es portar el capell sobre el cap y no en els peus, la passivitat respectuosa ha de consistir en deixar-lo aont se troba.

Si els senyors capellans persisteixen en llur actitud estúpida y provocativa y anticivil, nosaltres exigirem també d'ells la capellada de salutació davant les nostres insígnies republicanes, quan les treguem al carrer. Si voleu, amics meus, podriem formar desde ara lligues de provocació que's dedicuessin a ensenyar civisme a tals gentetes, presenciant les processons ab la més absoluta de les passivitats, ab el cap cobert. Y respondre a l'insult ab l'insult, si l'insult vingues. Això seria una activitat merament defensiva. Jo m'ofereixo el primer de tots pera formar aquesta lliga.

El carrer es de la Ciutat y no de l'Esglesia. Quan l'Esglesia l'invadeix, l'Esglesia es l'hoste, es l'extern, y no pot imposar lleis, sinó que ha d'acomodarse a les lleis ciutadanes. Lo demés es usurpació y grosseria intolerables.—Imagineu que passaria, inversament, si nosaltres entressim dins els temples, banderes desplegadas, fent inclinar en reverencia a tots els feligresos.

Penseu que alguns periodics estrangers, com a recomanació als turistes o als estiujadors que acudeixen a San Sebastián, els recorden, entre signes admiratius d'ironia, la costum espanyola de descobrirse davant les processons, pera evitar les ires barbres dels nostres dervitxes... De tal manera, pera Europa, Espanya continúa essent encara el Marroc, el Tàfilet o una provincia tibetana!

G. A.

Molt soroll y poques nous

En Canalejas no hi veu de content. L'alegria del President prové, principalment, d'haver pogut enlairar a la categoria de llei el projecte anomenat del *candau*.

Y una de dues. O en Canalejas es home que poca cosa el fa felís, o creu que l'element reaccionari disposa a Espanya d'una forsa considerable, quan, pel fet naturalíssim y sense transcendència que l'aprovació del *candau* suposa, mostra tan grossa satisfacció.

Perquè la llei del *candau* pot ben dirse que no es res.

El seu text, ab tot y esser tan reduït, conté més forats que un garvell. Pobre Canalejas, y pobres dels ministres, amics y empleats que'l segueixen, si pera ferse forts en el sítial que ocupen no disposaven de tanques més consistents que aquet debil *candau* ab que volien espantar a la xusma reaccionaria!

Però aquí som aixís, y posats a entusiasmar-nos no volem que ningú ens guanyi. Si la llei que tantes raons, disgustos y enrabades ha ocasionat al Govern no tingués el merit d'haver tret de pollaguera als clericals fentlos remoure mitja Espanya; si no'ns recordéssim que'l *candau* va despertar la furia de la curia romana, quasi be ni valdria la pena de que'ls homes lliberals registressin la seva aprovació.

Sobre tot quan, pera no desmentir l'adagi que diu *feta la llei, feta la trampa*, han procurat, els confeccionadors del *candau*, deixar obert el camí als governants de demà, consignat que queda a la discreció del ministre de Gracia y Justicia negar o concedir permis pera que puguin establirse en el nostre territori les ordres religioses a les quals volien barrar el pas.

Què hem conseguit, doncs?
Res, o, al menos, ben poca cosa. Hem tancat la porta pera preservarnos de l'aiguat, sense tenir en compte que deixavem el sostre sense cobrir.

Ni sols hem pensat que, abans de posar el *candau*, ens convenia passar l'escombra pera treure a fóra la porqueria que'ns ofega.

Lo que fa que, després de tant disputarnos, després de consumir tanta saliva y tanta tinta, ens cal comensar de nou si volem assolir pera la nostra patria la llibertat religiosa que'ns lliuri d'Ordres y Congregacions que'ns priven de respirar.

Ab lo qual se demostra que som, els espanyols, dignes hereus d'aquell Jafà que's passava la vida desfent avui lo que havia fet ahir.
Y endavant les atxes!

BAC DE RODA

REPICS
¿Varen ser les famoses Cortes de Cádiz?
¿L'any 1810?...
Doncs, al cap de cent anys, encare hi ha qüestions relacionades ab delictes comesos en aquelles fetxes.

Així al menos ho manifesta *El Diluvio* en un telegrama de San Fernando, que diu, textualment:

«Marchó a Madrid el alcalde, llevando un mensaje al Gobierno por los delitos cometidos con motivo de las Cortes de Cádiz.»

Figürinse, després d'un sigle!...
Ei, a no ser que, en lloc de delictes comesos allavors, sigui una badada comesa avui per l'apreciable diari que publica la noticia.

¿Altra vegada?
Divendres de la darrera setmana novament va calarse foc a l'Exposició de Bruseles, en l'establiment nomenat «Le Falstaf».

El dia anterior s'havia també cremat alguna cosa del Pla de les Attraccions.
Però ¿de què dimontri està feta aquesta ditxosa Exposició, que ab tanta facilitat s'inflama?
¿D'esca?

Segons ens comuniquen de Madrid, la Comissió parlamentaria designada a l'efecte està ja a punt de donar dictamen sobre la prohibició del treball nocturn de la dona.

Ja cal que s'hi vagi en compte ab aquesta prohibició.
Perquè, de tal manera podria interpretar-se, que ¡calculin vostès els enrèdos que hi hauria després en el *seno* de les families!

Un altre que's vol treure les pusses de sobre.

El senyor Pich, diputat provincial, intenta fiscalisar la feina dels seus colegues donant una conferencia a la Casa del Poble.

Alguns fan correr que les seves declaracions faran molt soroll; però nosaltres no ho creiem aixís.

Quin soroll volen que fassi un Pich?
Si's tractés de molts pics y repicó..., encara!

Desde Nova York diuen que Mr. Taft farà aviat una visiteta a Colombia.

Els que entenen en política internacional asseguren que aquet viatge's relaciona ab el desitg que senten els Estats Units de possessió-narse del Panamà.

Guerra en puerta habemos, doncs.
Y tot per un Panamà.

Que vinguin aquí, els yankis, que'ls en darem un de franc...
El d'aquell senyor dels Josepets.

De Roma venen noticies.

«S'assegura que'l Sant Pare donarà aviat autorisació pera'ls forns crematoris que han sollicitat algunes nacions.

«No obstant, s'afirma que'l permis anirà acompanyat de certes condicions especialíssimes.»

Ja'm penso quines condicions seran aquestes: Que'ls catolics s'hi cremin un cop morts, y els lliurepensadors de viu en viu.

Quines coses s'escriuen!
«Ayer tarde dió una conferencia en el Circulo Carlista de San Martín el señor Misser.»
Ara végin si això no ve a ser un perfecte pleonasme.

Un senyor que parla en un centre carcerari..., es clar que per forsa ha de ser *Misser!*

Cassat al vol, en un cassinet de l'Esquerra: —Actualment, la política catalana's veu que està molt grave.

—Vols dir?... Per què?... En què't fixes?
—En que a tot arreu celebren vetllades.
—Y què vols dir ab això?
—Que quan a una persona se l'ha de *vetllar* molt, es senyal que està delicada de debò...

¡POBRA CRIATURA!

Mireu ab quin salero, mentres l'un la distreu ab joguines, que potser demà ja les tindrà fetes malbé, l'altre l'hi vuïda tranquilament la butxaca!...

Hidropolítica.
 Don Dalmacio ha fet donació d'una font pública als habitants del poble de Susqueda. El xistós diputat per Girona diu que's fa aquesta filosofia acomodaticia:
 «Quan un poble té sed..., doneuli aigua!»
 Sinó que devegades la sed del poble es de llibertat y de justícia. Y aleshores, ab aigua, lo que's fa es estovarli les idees.

Quina por!
 En Jaumet ha manat al seu representant a Espanya que, a tota pressa, s'formi el cens dels militars carlistes.
 Fa be.
 Perquè si no cuïta, se li faran inútils que no se n'adonará.
 Y si després del cens ha de venir l'equipo..., ai ai ai, no se'ls en gira poca de feina a cà'n Clausolles!...

Un pageset de quinze anys que ja sab conrear admirablement les terres exclama, un dia, ilusionat:
 —Escolteu, pare: Que no podria arribar a ministre d'Agricultura, jo?
 —Ca, fill meu!... Si diguessis de Governació o de Marina, encara!...
 —Y per què no d'Agricultura?
 —Perquè no se n'es mai de ministre d'un ram que's conegui be.

A LO INSERTAT EN EL NUMERO ANTERIOR

- 1.ª XARADA I.—Salomé.
- 2.ª Id. II.—Canestró.
- 3.ª ENDEVINALLA.—El somni.
- 4.ª ANAGRAMA.—Catarina-Tancaria-Cantaria.
- 5.ª CONVERSA.—Martí.
- 6.ª JEROGLIFIC.—Llenguado.

ENDEVINALLS

XARADES

I
 Verb castellà *invers-primer*; quasi tots tenim *segona*; aliment es la *tercera*, y el *Total* un poble dona.
 R. A. (a) PAU DE LES CALSES CURTES

II
 Es un líquid la *primera* y una lletra la *segona*.

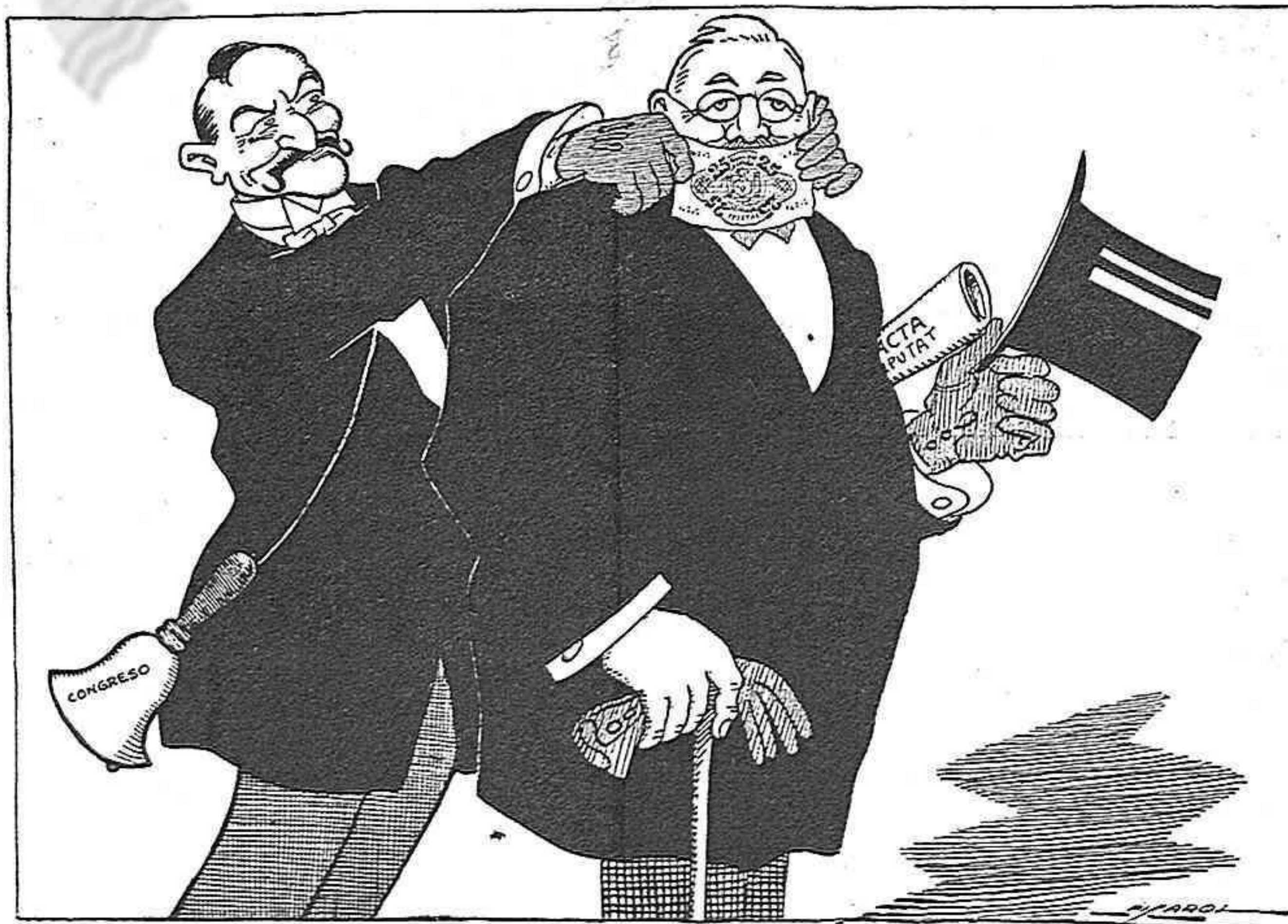
musical n'es la *darrera* y el *Total* un poblet dona.
 JOAN ANTIC PUQUÍ

TARGETES

I
 CARME SOLTER

Formar ab aquestes lletres, degudament combinades, el títol d'una comedia catalana.
 A. B. (a) LO RECTOR DE VALLFOGONA

LES DIETES DELS DIPUTATS
 O
UNA PENSADA D'EN ROMANONES

—¿Eh?... Es la manera més senzilla de tapar la boca als cridaïres.

II

FIDEL B. BESA
 SALT

Formar ab aquestes lletres, degudament combinades, el nom d'un poble català.

JOAN ANTIC PUQUÍ

JEROGLIFIC

5
 1 1 1

ZORAYA

CORRESPONDENCIA

Cavallers: J. E.: Rebuda y, si hi ha espai, la publicarem.—Lot: L'assumpte es de poc interès. Y si'n tingués molt, tampoc podriem complaure'l a causa de la llargaria.—Pep Cistellé: Alguna cosa s'aprofitarà.—Josep Casamitjana: Els versos són dolents y la prosa es massa ingenua.—Jaume Munné: Dels seus dialectes, els uns son massa intims, y els altres, massa transcendents.—J. P. (a) Dreyfus: L'últim es passador.—A. Guardicibil (a) Segon Plat: No m'ha convenut.—R. Porou: Aquet final es massa crudel, y es llàstima, perquè està ben portat. Lo que no està be es creure que una dòna no es mare fins que deslliura... Ho es bastants mesos abans.—Joan Antic Puquí: Veurem.—En Llorens de La Escala: No serveix.—Pep Sabaté: Potser sí.—Eliseo Farré Batalla: Endevinada, noi! Justa la fusta....—F. M.: Pot dir al seu amic Pep Roig que no'n fassi cabal de paperets d'aquella mena. Això son lapsus administratius de los que nunca hiee caso....—J. M. Tanu: No van.—Pere Romaguera: Ha encertat, sí, senyor.—A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: Alguna coseta farà pel calaix, segurament.—J. Bofill S. (a) Un cafeter: Un altre dia potser estarà més de sòrt.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
 Tinta Ch. Lorilleux y C.ª